

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ГІДРОБІОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Директор Інституту гідробіології
НАН України,**

**член-кореспондент НАН України,
д.б.н., проф.**

Сергій АФАНАСЬЄВ

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ТА ДОКТОРА НАУК
в Інституті гідробіології Національної академії наук України**

ЗАТВЕРДЖЕНО Вченою радою
Інституту гідробіології НАН України,
протокол від 17.05.2016 № 7

зі змінами: **СХВАЛЕНО**
Вченою радою
Інституту гідробіології НАН України
прот. від 11.01.2024 № 1
Введено в дію наказом
від 11.01.2024 № 3

1. Загальна частина

1.1. Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в Інституті гідробіології НАН України (далі Інститут) розроблено відповідно до законів України «Про вищу освіту» та «Про наукову і науково-технічну діяльність», постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502) «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)».

Редакція від 01.01.2024, № 261-2016-п. та Постанові Кабінету Міністрів України «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. № 44-2022-п. Редакція від 01.01.2024.

Це Положення визначає механізм підготовки в Інституті здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук, відповідно, (далі - здобувачі) за спеціальністю: 091 Біологія та біохімія, ОНП гідробіологія та ОНП іхтіологія.

1.2. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

- в аспірантурі Інституту за очною (денною, вечірньою) формою навчання;
- поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну діяльність за основним місцем роботи в Інституті).

Підготовка здобувачів ступеня доктора наук здійснюється:

- в докторантурі Інституту за очною (денною) формою навчання;
- шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.

1.3. Підготовка осіб в аспірантурі та докторантурі здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема, за кошти грантів, які отримав Інститут на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

1.4. Підготовка здобувачів поза аспірантурою здійснюється без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

1.5. Підготовка здобувачів поза аспірантурою здійснюється за кошти Інституту.

1.6. Для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти Інститут має відповідну ліцензію з ліцензійним обсягом 5 осіб щорічно.

1.7. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури і докторантури Інституту здійснює вчена рада.

Для координації діяльності структурних підрозділів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, в Інституті може створюватися відділ аспірантури і докторантури.

Для врегулювання відносин між аспірантом або докторантом та Інститутом, укладається договір за формою, затвердженою Кабінетом Міністрів України.

1.8. Вступ до аспірантури та докторантури здійснюється на конкурсній основі, відповідно до цього Положення, Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів, затверджених МОН, та Правил прийому до аспірантури та докторантури Інституту. Правила прийому до аспірантури та докторантури затверджує вчена рада Інституту на основі Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів, та в установлені строки, оприлюднює їх на офіційному веб-сайті Інституту.

1.9. Правила прийому до Інституту діють протягом відповідного навчального року і визначають, зокрема:

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури та докторантури Інституту;

- зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури та докторантури за спеціальністю, з урахуванням спеціалізації.

1.10. Наведення у правилах прийому переліку акредитованих та неакредитованих освітньо-наукових програм є обов'язковим. Атестація здобувача можлива лише за акредитованою освітньо-науковою програмою.

1.11. Для участі у проходженні вступних випробувань особа подає всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до Інституту у визначені цими правилами строки.

1.12. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі - два роки.

1.13. Підготовка в аспірантурі чи докторантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової, наукової програми Інституту за спеціальністю 091 Біологія та біохімія та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури та наукової програми докторантури є підготовка та публікація наукових статей.

1.14. Аспіранти і докторанти проводять наукові дослідження, згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі та докторантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником (консультантом) та затверджується вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до Інституту.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня й використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

Порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Інституту рішення про відрахування аспіранта або докторанта.

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури за державним замовленням, лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.15. Підготовка в аспірантурі та докторантурі завершується захистом наукових досягнень аспіранта або докторанта у спеціалізованій вченій раді. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

1.16. Аспірант або докторант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з аспірантури або докторантури з дати набрання чинності наказу Інституту про видачу диплома доктора філософії або після набрання чинності наказу МОН про затвердження рішення спеціалізованої вченої ради з присудження наукового ступеня доктора наук та видачу диплома доктора наук відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті закладу на відповідний рік підготовки

2. Права та обов'язки аспірантів і докторантів

2.1. Здобувачі виконують обов'язки та користуються правами, що визначені Законами України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність", а також можуть мати:

- вільний доступ до всіх видів відкритої науково-технічної інформації, наявної у Інституті, бібліотеках і державних архівах України;

- отримання методичного і змістовного наукового консультування (керівництва) щодо власного дослідження від наукового консультанта (керівника/керівників);

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- академічну мобільність та наукове стажування, що реалізуються відповідно до «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 та Положення про академічну мобільність аспірантів та наукових працівників Інституту;

- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;

- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

2.2. З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень здобувачі також зобов'язані:

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки науковця відповідно до Кодексу доброчесності Інституту;

- виконувати індивідуальний навчальний план;

- виконувати індивідуальний план наукової роботи та двічі на рік звітувати про хід його виконання на засіданні відділу Інституту, який уповноважений для цього його вченою радою;

- підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для здобувачів ступеня доктора філософії) та у вигляді дисертації або наукової доповіді – у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях (для здобувачів наукового ступеня доктора наук).

2.3. Покладення закладом на здобувача обов'язків, не пов'язаних з виконанням освітньо-наукової програми або підготовкою в докторантурі, забороняється.

2.4. Здобувачі можуть брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

3. Процедура та умови вступу до аспірантури

3.1. Вступ до Інституту з метою підготовки в аспірантурі здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього положення, умов прийому на навчання до закладів вищої освіти, затверджених Міністерством освіти і науки України, та правил прийому до Інституту, затверджених Вченою радою.

3.2. Наведення у правилах прийому переліку акредитованих та неакредитованих освітньо-наукових програм є обов'язковим. Атестація здобувача можлива лише за акредитованою освітньо-науковою програмою.

3.3. Прийом на навчання іноземців та осіб без громадянства проводиться лише на акредитовані освітньо-наукові програми.

3.4. Для участі у проходженні вступних випробувань особа подає всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до аспірантури Інституту у визначені цими правилами строки.

3.5. Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, що є еквівалентним диплому магістра і виданий іноземним закладом вищої освіти, проходить вступні випробування нарівні з іншими особами. Визнання диплома,

виданого іноземним закладом вищої освіти, здійснюється відповідно до законодавства протягом чотирьох місяців після зарахування вступника.

3.6. Процедура визнання й встановлення еквівалентності диплома здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 05 травня 2015 року № 504 «Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту».

3.7. Прийом на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за результатами вступних випробувань, які складаються з:

- вступного іспиту зі спеціальності 091 Біологія та біохімія – іхтіологія або гідробіологія (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

- вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької або французької) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, International English Language Testing System або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;

- інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень).

3.8. Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

3.9. Вага бала з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в правилах прийому до аспірантури Інституту.

3.10. Відповідно до правил прийому до аспірантури Інституту особам, які вступають до аспірантури Інституту зі спеціальності, віднесеної до іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

3.11. Результати вступних випробувань до аспірантури Інституту гідробіології для підготовки в аспірантурі дійсні протягом одного календарного року.

3.12. Для проведення вступних випробувань до аспірантури Інституту створюються предметні екзаменаційні комісії, склад комісій затверджується наказом директора Інституту.

3.13. До складу предметних комісій включаються доктори філософії (кандидати наук) та доктори наук, які проводять наукові дослідження за

відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

3.14. Вступні випробування до аспірантури Інституту складаються відповідно до правил прийому.

3.15. Програми вступних випробувань до аспірантури на ОНП Іхтіологія, ОНП Гідробіологія оприлюднюються на вебсайті Інституту.

3.16. Конкурсний бал (КБ) вступника формується відповідно до правил прийому до аспірантури Інституту.

3.17. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія ухвалює рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до аспірантури Інституту.

3.17. Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом директора Інституту, який оприлюднюється в установленому порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти та заслуховується на засіданні Вченої ради Інституту.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

4.1. Аспіранту протягом місяця після зарахування до аспірантури відповідним наказом директора Інституту за погодженням з вченою радою призначається науковий керівник із числа наукових або науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.

4.2. Наукова діяльність аспірантів має відповідати напряміві досліджень наукових керівників.

4.3. Науковий керівник здобувача здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту й методології наукових досліджень, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи здобувача і відповідає перед Вченою радою Інституту за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника. Вчена рада Інституту щорічно заслуховує доповіді наукових керівників щодо виконання планів наукової роботи здобувачів.

4.4. Вчений, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше п'яти здобувачів.

4.5. Вчений, який є доктором філософії (кандидатом наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше трьох здобувачів.

4.6. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівнику щороку відводиться 50 годин на рік у межах основного навантаження працівника.

4.7. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного здобувача поза аспірантурою науковому керівнику щороку відводиться 50 годин на рік у межах основного навантаження працівника.

4.8. Рішенням вченої ради Інституту здобувачу може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними, а також змінено наукового керівника.

4.9. З метою забезпечення ефективної підготовки здобувача Інститут змінює наукового керівника у разі:

- припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;
- неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;
- невиконання своїх обов'язків, визначених пунктами цього положення;
- відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;
- прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;
- притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;
- спільного бажання наукового керівника і здобувача;
- в інших випадках, передбачених законодавством.

4.10. Освітньо-наукова програма, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії, складається з освітньої та наукової складових.

4.11. Освітня складова освітньо-наукової програми спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та повинна містити інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (30–60 кредитів ЄКТС), їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного й підсумкового контролю.

4.12. Освітньо-наукова програма є основою для формування аспірантом індивідуального плану виконання ОНП, який містить індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи, що погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

4.13. Індивідуальний навчальний план повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС. Аспірант може змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою Інституту.

4.14. Вивчення аспірантами освітніх компонентів може здійснюватися на базі Інституту, а також у межах реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів вищої освіти.

4.15. Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення вченою радою Інституту рішення про відрахування аспіранта.

4.16. Наукова складова освітньо-наукової програми є її невід'ємною частиною, що реалізується у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта та передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством.

4.17. Індивідуальний план наукової роботи та тема дисертації погоджуються здобувачем з його науковим керівником (керівниками) і після обговорення відділом затверджуються вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до аспірантури Інституту. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена й затверджена у новій редакції вченою радою Інституту після обговорення на засіданні відділу, де виконує дослідження здобувач.

4.18. Підготовка здобувачів здійснюється за освітньо-науковими програмами та навчальним планом, що затверджуються Вченою радою Інституту.

4.19. Індивідуальний план виконання ОНП здобувача складається у трьох примірниках, які зберігаються у відділі аспірантури, наукового керівника та у здобувача.

4.20. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант повинен виконати освітню й наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, вирішення комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової й педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію й пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

4.21. Інститут в установленому ним порядку може прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в іншому закладі компетентностей, здобутих результатів навчання, кредитів ЄКТС, передбачених освітньо-науковою програмою, та визначити академічну різницю (у разі потреби).

4.22. Аспіранти можуть бути переведені до іншого закладу, зокрема, якщо заклад не має акредитованої освітньо-наукової програми зі спеціальності здобувача, або в межах одного закладу:

- на навчання за державним або регіональним замовленням, якщо вони навчаються у закладі за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;

- на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, якщо вони навчаються у закладі за державним або регіональним замовленням;

- на підготовку за акредитованою освітньо-науковою програмою з іншої спеціальності в межах галузі, що є реалізацією їх права обирати види, напрями й засоби наукової та науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей і загальнолюдських цінностей.

4.23. Аспіранти, підготовка яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету, у разі переведення до іншого закладу користуються пріоритетним правом на місця державного (регіонального) замовлення за умови наявності вакантних місць.

4.24. У разі відсутності таких місць аспіранти за їх згодою можуть бути переведені на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб.

4.25. Переведення аспірантів здійснюється в межах ліцензованого обсягу закладу.

4.26. На першому році навчання переведення аспірантів забороняється.

4.27. Якщо заклад не отримав сертифікат про акредитацію освітньо-наукової програми або в закладі закінчився строк дії сертифіката про акредитацію такої програми, переведення здобувачів до іншого закладу, у якому відповідна освітньо-наукова програма акредитована, здійснюється відповідно до законодавства.

4.28. Стан підготовки дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

4.29. Не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач:

- отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми й висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи й індивідуального навчального плану;

- звертається до відділу Інституту, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку здобувача, з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому вигляді та електронній формі, наукові публікації (або їх копії), у яких висвітлено наукові результати дисертації, довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок

наукового керівника (керівників). Доручення щодо розгляду дисертації дає директор Інституту.

4.30. З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне й практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні базового структурного підрозділу Інституту, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку здобувача із залученням інших відділів та фахівців. Результати обговорення й проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується головуючим на засіданні структурного підрозділу Інституту. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

4.31. У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач може повторно звернутися до структурного підрозділу Інституту не пізніше ніж протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою з письмовою заявою про отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в аспірантурі Інституту для завершення виконання відповідної освітньо-наукової програми у разі відрахування.

4.32. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до Вченої ради Інституту з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої Вченої ради Інституту не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

4.33. Утворення разової спеціалізованої Вченої ради Інституту та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії.

4.34. Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій Вченій раді Інституту.

4.35. Аспірант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з аспірантури з дати набрання чинності наказом по Інституту про видання диплома доктора філософії відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті закладу на відповідний рік підготовки.

4.36. Особа, яка була відрахована з аспірантури Інституту у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до аспірантури Інституту повторно.

4.37. Особа, яка раніше проходила підготовку в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

4.38. Аспіранти, які були відраховані із аспірантури Інституту до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою, можуть бути поновлені на навчання у цьому закладі в межах ліцензованого обсягу за умови наявності залишку нормативного строку навчання в аспірантурі не менш ніж вісім місяців для завершення та захисту дисертації.

5. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

5.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Інституті, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії в Інституті поза аспірантурою. Підготовка таких осіб здійснюється за кошти Інституту і триває чотири роки.

5.2. Особа, яка виявила бажання здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії в Інституті поза аспірантурою, подає до відділу аспірантури Інституту в період з 1 по 25 вересня заяву про підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою. До заяви додаються:

- копії диплома магістра (спеціаліста) та додатку до нього;
- анкета;
- копія трудової книжки, завірена за місцем роботи;
- дослідницька пропозиція здобувача вищої освіти з візою зав. кафедри та письмовим висновком наукового керівника;
- витяг з протоколу засідання наукового відділу про презентацію дослідницької пропозиції та рекомендацію щодо підготовки з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою;
- висновок наукового керівника про дослідницьку пропозицію здобувача;
- список опублікованих наукових праць і винаходів.

Якщо диплом особи, що є еквівалентним диплому магістра, виданий іноземним закладом вищої освіти, подання зазначеної заяви можливе після визнання її диплома відповідно до законодавства.

5.3. Після зарахування закладом особи на підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою відповідним наказом Інституту призначається науковий керівник (два наукових керівники) з числа наукових або науково-педагогічних працівників закладу з науковим ступенем згідно з вимогами до керівника у розділі 4 цього Положення. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

5.4. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає виконання відповідної освітньо-наукової програми Інституту (ОНП Іхтіологія, ОНП Гідробіологія) згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення вченою радою Інституту рішення про відрахування здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою.

5.5. У разі звільнення з роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою Інститут вживає заходів до відрахування такої особи з підготовки в Інституті. Особа може продовжити підготовку поза аспірантурою у закладі, до якого вона прийнята на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за основним місцем роботи), із зарахуванням їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

5.6. Стан підготовки дисертації здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та атестація здобувача здійснюються відповідно до вимог розділу 4 цього Положення.

5.7. Підготовка здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

6. Відкриття докторантури. Вступ до докторантури. Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук у докторантурі

6.1. Інститут здійснює підготовку здобувачів наукового ступеня доктора наук у докторантурі без отримання ліцензії.

6.2. Докторантура з відповідної наукової спеціальності відкривається за рішенням вченої ради закладу, що затверджується наказом директора Інституту, за умови наявності трьох штатних працівників - докторів наук, які мають наукову кваліфікацію, що відповідає цій науковій спеціальності.

Наукова кваліфікація особи, що відповідає науковій спеціальності, з якої відкрито докторантуру, визначається за такими критеріями:

наявність у особи:

- документа про присудження ступеня доктора наук з відповідної галузі науки та/або наукової спеціальності або присвоєння вченого звання професора за відповідною кафедрою (науковою спеціальністю);

- наукових публікацій з відповідної наукової спеціальності, серед яких не менше трьох публікацій за останні п'ять років, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. До однієї публікації, проіндексованої у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, прирівнюється дві публікації за останні три роки у виданнях, що включені до категорії "Б" Переліку наукових фахових видань України, або одна одноосібна монографія (дві колективні монографії) з наявністю трьох рецензентів і рекомендацією вченої ради закладу, виданих за останні п'ять років;

участь особи у:

- підготовці наукових кадрів, що підтверджується виданим здобувачеві документом про присудження відповідного наукового ступеня;

- атестації наукових кадрів як опонента (офіційного опонента) або члена відповідної спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради), або члена експертної ради з питань атестації наукових кадрів.

6.3. Прийом до Інституту для підготовки в докторантурі здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю відповідно до вимог цього Положення та правил прийому до аспірантури та докторантури Інституту, якими визначаються, зокрема, порядок, перелік і строки подання документів для вступу до Інституту для підготовки в докторантурі.

Підготовка в докторантурі здійснюється за науковими спеціальностями за галузями науки відповідно до переліку, затвердженого МОН. Дисертація (наукова доповідь) повинна відповідати паспорту наукової спеціальності.

6.4. Особа, яка здобуває науковий ступінь доктора наук, вступає до Інституту для підготовки в докторантурі з метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки наукових публікацій до захисту.

6.5. Для підготовки в докторантурі до Інституту вступають особи, які мають ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук), наукові

досягнення, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації (наукової доповіді), та не менше половини наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді) від кількості, визначеної МОН, що відповідають вимогам, встановленим МОН, у наукових періодичних виданнях за відповідним напрямом досліджень.

6.6. Перелік документів, що подаються для вступу до Інституту з метою підготовки в докторантурі, повинен включати розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки наукових досягнень до захисту, та копії наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді). Якщо громадянин України здобув науковий ступінь в іноземному закладі вищої освіти, додатково подається копія свідоцтва про визнання документа про науковий ступінь.

Документи вступника передаються для розгляду до відповідного структурного підрозділу, який протягом місяця з дати реєстрації заяви розглядає подані вступником документи, заслуховує його наукову доповідь та за результатами обговорення визначає шляхом голосування можливість зарахування вступника до Інституту для підготовки в докторантурі та подає висновок на розгляд вченої ради Інституту. У разі позитивного висновку відповідний структурний підрозділ надає пропозицію щодо призначення наукового консультанта з числа науково-педагогічних або наукових працівників, які мають трудові відносини із відповідним закладом, науковий ступінь доктора наук та необхідну наукову кваліфікацію, яка підтверджується відповідно до пункту 6.2. цього Положення.

Якщо вступник є іноземцем, заклад проводить процедуру визнання наукового ступеня, здобутого ним в його або іншій державі, протягом двох місяців після зарахування до цього закладу для підготовки в докторантурі.

6.7. Вчена рада Інституту на черговому засіданні розглядає висновки відповідного структурного підрозділу щодо кожного вступника, затверджує тему дисертації (наукової доповіді), приймає рішення про його зарахування до Інституту для підготовки в докторантурі та призначає докторанту наукового консультанта.

На здійснення наукового консультування роботою над дисертацією одного докторанта науковому консультанту щороку відводиться навантаження у межах норм часу основного навантаження.

У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та у новій редакції затверджена вченою радою Інституту після обговорення на засіданні наукового підрозділу.

6.8. Підготовка в докторантурі передбачає завершення здобувачем власного оригінального наукового дослідження, узагальнення якого наводяться

в дисертації (науковій доповіді) з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та оприлюднюються в наукових публікаціях відповідно до вимог, визначених МОН.

6.9. Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст завдань, строки їх виконання та обсяг наукових робіт.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується докторантом з його науковим консультантом та затверджується вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до закладу для підготовки в докторантурі.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання докторантом і використовується для оцінювання успішності та своєчасності виконання запланованої наукової роботи.

Невиконання індивідуального плану наукової роботи, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, порушення умов договору або порушення академічної доброчесності, є підставою для ухвалення вченою радою Інституту рішення про відрахування докторанта.

6.10. Державне замовлення на підготовку здобувача наукового ступеня доктора наук в докторантурі за науковими спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти та науковими установами, в яких діють спеціалізовані вчені ради з присудження наукового ступеня доктора наук з відповідних наукових спеціальностей. Інформація про розподіл державного замовлення оприлюднюється відповідно до законодавства.

6.11. Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта (структурного підрозділу).

Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація докторанта спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук Інституту здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

Особа, яка раніше проходила підготовку в докторантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в докторантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

7. Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту

7.1. Особа може здобувати науковий ступінь доктора наук шляхом самостійної підготовки своїх наукових досягнень до захисту. Така особа має право на творчу відпустку відповідно до законодавства з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю.

У разі самостійної підготовки наукових досягнень до захисту науковий консультант не призначається.

7.2. Здобувач, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (наукової доповіді), повинен:

- мати ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук);
- представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень відповідно до паспорта наукової спеціальності з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;

- мати наукові публікації за темою дисертації (наукової доповіді), зокрема статті у наукових періодичних виданнях із напряду, з якого підготовлено дисертацію (наукову доповідь), відповідно до вимог, визначених МОН.

Затвердження теми дисертації, отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація здобувача, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук та розділу 6 цього Положення.